Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערען אונד דער פרענומעראציאָנס-בעטראג קאנן מיט דעם עמפפאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט זיך אין פעסט וואיטצנער בולוואר נומ' 29 וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנס-געלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דרייםאל וואָכענטליך מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג. אונד קאָסטעט
פיר עסטרייך-אונגארן
גאנציאהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביאהריג 5 גולד.— הר. ע. וו.
פיערטעליאהר. 2 גולד.50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציאהריג 11 גולד.— הר' ע' וו'
האלביאהריג 5 גולד.50 הר' ע' וו'
פיערטעליאהר' 2 גולד.75 קר' ע' וו'

Nr. 25, פיערצעהנטער יאהרגאנג | פעסט, מאָנטאג ה אדר ה.תרמ"ב. | Pest, den 27. Feber 1882.

קריעג געגען דיא רעוואָלוציאָנערע.

ענדליך ערהאלטען וויר איינמאל איינען אויספיהרליכען אמטליכען בעריכט איבער דיא געפעכטע, וועלכע אין דען לעטצטען טאגען אין דער געגענד צווישען פאָטשא, סעראיעוואָ, מאָשטאר אונד נעוועזינע שטאטטגעפונדען האבען. גלייכצייטיג איזט אין דיעזעם אמטליכען בעריכטע איך דער גאנצע קריעגספלאן אונזערעס גענעראל-קאָממאנדאנטען איבער זיין פאָרגעהען געגען דיא רעוואָלוציאָנערע ענטהאלטען. — צום בעססערן פערשטענדניססע דיעזעס קריעגספלאנעס אונד צור אייפפינדונג דער אָרטשאפטען, וואָ אין דען לעטצטען טאגען אבערמאלס געפעכטע שטאטטגעפונדען, געבען וויר וויעדער דיא נאכשטעהענדע צייכנונג מיט אנדערען ציפפערן-גרופפירונגען, וואָמיט וויר דיא אָרטשאפטען גענוי אנדייטען.

דיא מייסטען רעוואָלוציאָנערע בעפאנדען זיך אין דער געבירגיגען געגענד, וועלכע מאן זאגאָריע הייסט (1). דאס גענעראל-קאָממאנדאָ פאָן סעראיעוואָ האט אם 16-טען פעבער געמעלדעט, דאס עס אין דען נעכסטען טאגען געגען דיא רעוואָלוציאָנערע אין זאגאָריע איינען גראָססערן אנגריפף פאָרנעהמען ווערדע.

דער הויפטצוג געגען דיא רעוואָלוציאָנערע אין זאגאָריע זאָללטע פאָן פאָטשא אויס אונטער אנפיהרונג דעס גענעראלס ל ע ד ד ה י ן געלייטעט ווערדען. גלייכצייטיג זאָללטע אָבערסט א ר ל א וו פאָן טרענאָוואָ (2) אויס דעם גענעראל לעדדיהן ביז צור זאגאָריע ענטגעגענקאָממען. בייא קאלינאָוויטש (ליעגט אין דער זאגאָריע וואָ (1) שטעהט) זאָללען אונזערע ביידען ארמעען פאָן טרענאָוואָ אונד פאָטשא אויס צוזאממענקאָממען, אים מיט פעראייניגטען קרעפטען דען הויפטשטאָס געגען דיא רעוואָלוציאָנערע צו פיהרען. דיא ביידען ארמעען אונטער לעדדיהן אונד ארלאָוו זאָללטען דאס זאגאָריע-געבירגע איבערשטייגען, זיך אין דער געגענד פאָן קאלינאָוויטש פעסטזעטצען אונד פאָן דא אויס נאך אללען ריכטונגען דיא רעוואָלוציאָנערע צערשטרייען.

דער פאָרמארש וואר פיר ביידע ארמעען פאָן טרענאָוואָ אונד פאָטשא אויס פיר דען 21-טען פעבער פעסטגעזעטצט; דאס בעשטייגען דעס געבירגעס פיר דען 23-טען פעבער אונד דיא פעראייניגונג אין דער געגענד פאָן קאלינאָוויטש (1) אָדער אין דעם אָרטע מיעהאָווינא (3) פעסטגעזעטצט.

גלייכצייטיג זאָללטען אויך איינע דריטטע ארמעע פאָן מאָשטאר אונד נעוועזינע אויס (אונטער פיהרונג דעס גענעראלס ה א א ס אונד איינע פיערטע ארמעע אונטער אנפיהרונג דעס גענעראלס ז ע ק ו ל י ט ש געגען דיא זאגאָריע פאָרריקען. דיא ארמעע פאָן מאָשטאר אונטער גענעראל ה א א ס זאָללטע איבער גלאוואטיטשעוואָ(4) נאך האָטאָליע (5) מארשירען אונד דאָרט אם 23. פעבער איינטרעפפען.

דיא ארמעע דעס גענעראלס זעקוליטש זאָללטע פאָן גאטשקאָ (6) אויס אם 22-טען פעבער אין אולאָק (7) איינטרעפפען — אונד ביידע ארמעען אונטער זעקוליטש אונד האאס העטטען אם 24-טען דיעזעס געגען מיעהאָווינא (3) מארשירען זאָללען, זאָ דאס אן דיעזעם טאגע זעממטליכע 4 ארמעען זיך בייא קאלינאָוויטש (1) אונד מיעהאָווינא (3) פעראייניגען זאָללען.

דיא ביידען ערסטען ארמעען האטטען שטארקע גראָססע געבירגס-קאנאָנען מיט זיך גענאָממען. טראָטצדעם איין שטארקער שנעע-פאלל וואר, האבען דאך דיא ביידען גענעראלע, לעדדיהן פאָן פאָטשא אונד ארלאָוו פאָן טרענאָוואָ, דען פאָרמארש צור בעשטיממטען צייט אינטערנאָממען.

נאך איינער דעפעשע דעס גענעראל-קאָממאנדאָ'ס פאָם 23-טען דיעזעס קאָננטע אבער גענעראל לעדדיהן ערסט שפעט אבענד פאָם 21-טען דיעזעס דען אָרט בודאן (8) עררייכען, דא ער אויף דעם וועגע פאָן פאָטשא נאך בודאן איין הארטנעקיגעס געפעכט געגען דיא רעוואָלוציאָנערע, וועלכעס פאָללע דריא שטונדען דויערטע, צו בעשטעהען האטטע. דיא רעוואָליציאָנערע ווארדען געגען יעלעין (9) פערשלאגען. זיא האטטען 6 טאָדטע צוריקגעלאססען. פאָן אונזערער זייטע ווארדען אין דיעזען געפעכטען 6 מאנן שווער פערוואונדעט. — דאס וואר אונטער גענעראל לעדדיהן.

איינע דעפעשע דעס אָבערסט ארלאָוו פאָם 21-טען דיעזעס מעלדעט: מיינע ארמעע האט הייטע דאס געבירגע בייא ראָגאָי (10) עררייכט. דער רעכטע פליגעל מיינער ארמעע אונטער מאיאָר דעסקאָוויטש שטעהט אויף דעם צעלינא-געבירגע (11). איינע אבטהיילונג מיינער ארמעע ווירדע נאך דאָוראָפאָליע (12) אונד איינע אנדערע אבטהיילונג געגען קרעבעלינא(13) געזענדעט. גלייכצייטיג זאָללטע דיא פערבינדונג צווישען ראָגאָי (10) אונד וואָראָש (14) הערגעשטעללט ווערדען. — דיא אָרטשאפטען ווארדען מייסטענס לעער אנגעטראָפפען, דא זיך דיא איינוואָהנער פליכטעטען. נור קרעבעלינא (13) וואר שטארק פאָן דען רעוואָליציאָנערען בעזעטצט.

איינע דעפעשע דעס גענעראלס לעדדיהן מעלדעט, דאס ער אם 23-טען דיעזעס נאכמיטטאגס דען אָרט פאָליצא (15) גליקליך עררייכט האבע, אָהנע אויף דיעזעם וועגע אויף רעוואָליציאָנערע געשטאָססען צו זיין.

אָבערסט ארלאָוו מעלדעט פאָן דעמזעלבען טאגע פאָלגענדעס: מיינע ארמעע ריקטע הייטע פאָן ראָגאָי (10) נאך דאָוראָפאָליע (12). דאס געבירגע זידליך פאָן ראָגאָי אונד דאָוראָפאָליע, נאמענס מאליעוואָ-ראוואן, וואר פאָן דען רעוואָלוציאָנערען ניכט בעזעטצט. אונזער הויפטמאנן ריקטע מיט 2 קאָמפאניען איבער דאס געבירגע מאליעוואָ-ראוואן אונד איינע ארמעע-אבטהיילונג ווארדע געגען קרעבעלינא (13) ענטזענדעט. אונזער הויפטמאנן טראף נון דא בייא דעם געבירגע 300 רעוואָליציאָנערע, וועלכע נאך קורצעם געפעכטע צערשפרענגט ווארדען אונד נאך אללען ריכטונגען אויסאיינאנדער פלאָהען. דיא איינוואָהנער אויף דעם געבירגע פאָן מאליעוואָ-ראוואן האבען אויס איהרען הייזערן אויף אונזערע סאָלדאטען געשאָססען. אבער דיעזע איינוואָהנער ווארדען דאפיר שטרענגע געציכטיגט. אינדעססען וואָרען היער אונזערערזייטס קיינע פערלוסטע, וועהרענד אונזערע געגנער יא פערלוסטע ערליטטען האטטען, דיא אבער ניכט פעסטגעשטעללט ווערדען קאָננען. דאס וועטטער איזט זעהר אונגינסטיג, דיכטער נעבעל אונד שטארקער שנעעפאלל. — גענעראל זעקוליטש קאָננטע פאָן גאטשקאָ (6) אויס ניכט זאָ לייכט פאָררוקען; ער מוססטע אין פאָניצא (17) שטעהען בלייבען, דא דאס דאָרטיגע געבירגע וועגען דעם שלעכטען וועטטערס ניכט פאססירבאר איזט.

דיא ארמעע אונטער גענעראל האאס איזט אם 22-טען דיעזעס אויף דעם וועגע פאָן מאָשטאר נאך גלאוואטיטשעוואָ (4) אויף 600 רעוואָליציאָנערע געשטאָססען, וועלכע דא שטארקע שטעללונגען בעזעטצט היעלטען. עס קאם נון צו איינעם העפטיגען געפעכטע; דיא רעוואָליציאָנערע האטטען דא בעדייטענדע פערלוסטע, דאָך קאָננטען זיא איהרע טאָדטען אונד פערוואונדעטען מיטשלעפפען אונד נור איינער פאָן איהרען טאָדטען בליעב אין אונזערען הענדען. — אונזערערזייטס ווארדע איין אינפאנטעריסט צו טאָדטע פערוואונדעט, איין הויפטמאנן שווער- אונד איין אינפאנטעריסט לייכט פערוואונדעט.

דיא הויפט ארמעע-אבטהיילונג דעס אָבערסט ארלאָוו שטעהט נאָך אימער בייא קרעבעלינא(13). איין באטאליאָן שטעהט זידליך אונד איין באטאליאָן שטעהט וועסטליך פאָן קרעבעלינא. — דיא פערבינדונג צווישען דען ארמעען דעס גענעראלס לעדדיהן אונד דעם אָבערסט ארלאָוו איזט בערייטס הערגעשטעללט אונד צוואר בייא מאָזאָראָוויטש(16), וועלכעס צווישען פאָליצא(15) אונד קאלינאָוויטש (1) ליעגט.

אם 23-טען פעבער קאָננטע שאָן אונזער גענעראל לעדדיהן אויס קאלינאָוויטש (1) פאָלגענדעס טעלעגראפירען: דאס זאגאָריע-געבירגע איזט פאָן אונזערען סאָלדאטען בערייטס ערשטיעגען. אללע אָרטשאפטען זינד פאָן דען רעוואָליציאָנערען בעפרייט. דיא פערבינדונג צווישען מיינער ארמעע אונד דער ארמעע דעס אָבערסט ארלאָוו איזט הערגעשטעללט; יעטצט זאָלל נון אויך דיא פערבינדונג צווישען אונזערען ביידען ארמעען אונד דער ארמעע דעס גענעראלס האאס פאָן מאָשטאר אויס בייא האָטאָליע (5) הערגעשטעללט ווערדען.

יעדענפאללס שטעקט דיא ארמעע דעס גענעראלס זעקוליטש פאָן גאטשקא (6) אויס בייא פאָניצא (17) אונד קאָנן ניכט ווייטער קאָממען, פאָרלייפיג איזט דיא פערבינדונג צווישען דער ארמעע דעס גענעראלס האאס מיט דען ארמעען אונטער לעדדיהן אונד ארלאָוו נאך ניכט הערגעשטעללט. — אונטער דיעזען 4 ארמעען וואר נאך דיא ארמעע אונטער אָבערסט ארלאָוו דיא גליקליכסטע. דאס הויפט-נעסט דער רעוואָליציאָנערע, נעמליך דאס זאגאָריע-געבירגע (1), איזט נון פאָן אונזערען סאָלדאטען בעזעטצט. וואָהין זינד אלזאָ דיא רעוואָליציאָנערע געראטהען?

* (אוים לאָנדאָן) ווירד געמעלדעט: דיא 350 רוסישען יודען, וועלכע אין ליווערפּאָאָל אנלאנגטען, זינד נון נאך פילאדעלפיא (אמעריקא) אבגעזעגעלט. דער הילפֿס-פֿאָנד צור אונטערשטיטצונג דער רוסישען יודען האט בערייטס דיא האָהע פֿאָן איינער האלבען מיללאָן גולדען ערהייכט. — זעממטליכע שטודענטען ענגלאנדס אונטערצייכנעטען איינע אדרעססע אן דען לאָנדאָנער אָבער-ראבבינער דר' אדלער, אין וועלכער זיא איהרען אבשייא געגען דיא אן דען יודען אין רוסלאנד פֿעראיבטען גרייעל-טהאטען אויסדריקטען.

* (קיינע אמעריקאנישע מילליאָנ-ערבשאפֿט.) גלייך אללען בלעטטערן האבען אויך וויר יינגסט דיא מיטטהיילונג געבראכט דאס איין אויס אונגארן שטאממענדער יודע, נאמענס לייטערסדאָרף, דער פֿאָר פֿיעלען יאהרען נאך אמעריקא אויסגעוואנדערט, מיט הינטערלאססונג איינעס פֿערמאָגענס פֿאָן 35 מילליאָנען נעבסט אויסגעדעהנטען גיטערן אונד פֿיעלען הייזערן, אין סאנ-פֿראנציסקאָ געשטאָרבען זייא. עס איזט נור נאטירליך, דאס דיעזע נאכריכט אויך ביא אונס אין אונגארן פֿיעל אויפֿזעהען ערדעגטע. אויך וויר וואורדען מיט צאהלרייכען בריעפֿען בעשטירמט פֿאָן לייטען, דיא צופֿעלליג דען פֿאמילען-נאמען „לייטערסדאָרף" טראגען. אללעם וואללטע נאך דער רייכען ערבשאַפֿט גרייפֿען. נון ערהיעלט דיא רעדאקציאָן דעם „פעסטער ללאָיד" איין שרייבען זייטענס איינעס אונגארישען יודען, נאמענס סימאָן ריים, דער זייט יאהרען אין סאנ-פֿראנציסקאָ וואָהנט, וואדורך אללע האָפֿפֿנונגען אויף דיעזע ערבשאַפֿט „צו וואססער" ווערדען. העדר סימאָן ריים טהיילט נעמליך אונטער אנדערם פֿאָלגענדעס מיט: „דער שאָן פֿאָר 25 יאהרען היער פֿערשטאָרבענע לייטערסדאָרף וואר ניכט אונגארישער זאָנדערן האָללענדישער אבשטאממונג אונד הינטערליעס בלאָס איינע פֿיערטעל מיללאָן."

* (ערמאָרדונג איינעס יודען.) אויס פרעסבורג ווירד בעריכטעט: דער היעזיגע יידישע איינוואָהנער אדאָלף הירשלער, איין 70-יעהריגער גרייז, פֿפֿלעגטע געוואָהנליך אין דעם שטאדטטהיילע צו הויזירען, דער אונטער דעם נאמען „צוקערמאנטל" בעקאננט איזט. אם 21-טען דיעזעס וואורדע דער גרייז בעשטעללט, נאך דעם „צוקערמאנטל" צו קאָממען, וואָ פֿיר איהן איינע „אלטע זאכען" צום קויפֿע פֿאָרבערייטעט וואָרען. הירשלער ליעה זיך איינגע גולדען אויס אונד בעגאב זיך אים 7 אוהר אבענדס נאך דעם „צוקערמאנטל". פֿאָן וואָ ער יעדאָך נימטער צוריקקעהרטע. — אם 22-טען מאָרגענס אום 5 אוהר פֿאנד מאן דיא לייכע הירשלערס מיט דעם אָבער-קאָרפּער אין דער דאָני ליעגענד. אם קאָפֿפֿע וואָרען מעהרערע וואונדען, דיא פֿאָן „היעבען אונד שטיכען" הערריהרטען. דיא פאאר גולדען, דיא ער זיך אויסליעה, וואורדען ביא איהם ניכט פֿאָרגעפֿונדען. עס האנדעלטע זיך היעביא אונצווייפֿעלהאַפֿט אום איינען „רויבמאָרד". מאן זאָלל איהן אבענדס אין איינעם ווירטהסהויזע געזעהען האבען. אלס זיינע פֿאמיליע אם 22-טען דיעזעס ביא דער פּאָליציי פֿאָן דעם פֿערשווינדען דעם גרייזען מאנגעס דיא אנציגע ערשטאטטעטע, וואר דיא פּאָליציי בערייטס מיט דער אויפֿזוכונג דעם פֿערברעכערס בעשעפֿטיגט. עס ווערדען דיעזע געווים ערוויישט ווערדען, דא עס בעקאננט איזט, מיט וועלכען איינוואָהנערן דעם „צוקערמאנטלס" דער אונגליקליכע געשעפֿטע צו מאכען פֿפֿלעגטע.

* (זעלבסטמאָרד-פֿערזוך איינעס יודען.) דער 17-יעהריגע אויס נאָדי-קאראָלי געביהרטיגע שטודענט איזידאָר קויפֿמאנן האט זיך היער פֿאָרגעסטערן נאכט איינע קוגעל דורך דיא ברוסט געיאגט. דער אונגליקליכע לעבט וואָהל נאָך, אבער דיא פֿערוואונדונג איזט איינע לעבענס-געפֿעהרליכע. איבער דיא אורזאכע זיינער טהאט בעפֿראגט, גאב ער צור אנטוואָרט: זיינע עהרע זייא אויף דעם שפּיעלע געוועזען. — (אמעריקאנישעם דועלל?)

געשעפֿטסבעריכט.

פעסטער שלאכטפֿיעה-מארקט. ביא דער אם 23-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטענען וואָכענמארקטע וואורדען 1323 שטיק גראָס- אונד 1800 קליין-פֿיעה צו מארקטע געבראכט. היעפֿאָן וואורדען פערקויפֿט: 30 שטיק שטיערע, פער שטיק פֿאָן 65—150 גולדען — 670 אָכסען דאס פאאר פֿאָן 186—310 גולד. 361 קיהע, דאס פאאר פֿאָן 145—280 גולד. 184 מעלק-קיהע דאס שטיק פֿאָן 70—165 גול. 77 שטיק ביפֿפֿעל, דאס פאאר צו 130—145 גול., 536 שטיק קעלבער, דאס שטיק פֿאָן 9—28 גולד. 1148 שטיק לעממער דאס פאאר 4,50—7 גולד פרייזע פער 100 קילאָ: אָכסען-פֿלייש 49 — 52. גולד' קוה-פֿלייש 47—50'50 גולד., קאלב-פֿלייש 55 — 70 גול' ביפֿפֿעל-פֿלייש 45—48. גולד.

לאָטטאָ-ציעהונג פֿאָם 22. פֿעבער 1882.

הערמאננשטאדט:	48	45	83	65	49
פראג:	11	3	79	68	54
לעמבערג:	83	27	58	6	15

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

שטעללען-געזוך.

אין דיפּלאָמירטער לעהרער, דער דער דייטשען אונגארישען אונד העברעאישען שפּראכע מעכטיג, אויך אין תנ"ך רש"י וגמרא אונטערריכט ערטהיילט, צוגלייך בעל תפילה, גוטער בעל קורא אונד שוחט מומחה איזט, זוכט ענטוועדער אלס זאָלכער אין איינער אנשטענדיגען געמיינדע אָדער אלס צווייטער שוחט אונד רעליגיאָנס-לעהרער אין איינער גראָסערן געמיינדע פּלאַצירט צו ווערדען. דיא פֿרויא איזט פֿעהיג אין פֿערשיעדענאַרטיגען האנד-ארבייטען צו אונטעררייכטען. — אדרעססע:

Weiss Jakob, dipl. Lehrer Ny. Rudnó.

כאָנכורז.

ביא דער איזראעליטישען קולטוס-געמיינדע צו Ó & Uj Kécske (פעסטער קאָמיטאט) איזט דיא שטעללע איינעס ש"ץ ומ"ץ שוחט ובודק וקורא מיט דעם 1-טען מאי ל. י. צו בעזעטצען. יאהרעס-געהאלט 300 גולדען, פֿרייע וואָהנונג אונד גאנצע שחיטה. רעפֿלעקטאנטען מיססען מיט צייגניססען פֿאָן אנערקאננטען אָרטהאָדאקסען ראבבינען פֿערזעהען זיין אונד האבען דיעספֿעלליגעם געזוך ביז לענגסטענס 15. אפּריל אן דען אונטערפֿערטיגטען פֿאָרשטעהער איינצוזענדען. דיא רייזע-שפּעזען ווערדען נור דעם אקצעפּטירטען פֿערגיטעט.

ארמין קאשטינער, פֿאָרשטעהער. 3-3

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען איזראעליטישע אָרטהאָדאָקסען געמיינדע ווירד איין אין דער שולע אנצושטעללענדער געפּריפֿטער לעהרער פֿיר דען אנפֿאנג דעם נעכסטען זאָממער-סעמעסטערס געזוכט, דער אויסער דען געזעטצליך פֿאָרגעשריבענען אונטעררריכטס-געגענשטענדען אויך העברעאיש. אלס חומש רש"י תנ"ך, צו אונטעררריכטען האט. געהאלט 400 גולדען יעהרליך. בעפֿעהיגונגס- אונד מאָראל-צייגניסע זינד ביז 19-טען מערץ איינצוזענדען. דיאיעניגען, דעססען פֿרויען דיא מעדכען בעזאָנדערס אין האנד-ארבייט אונטעררריכטען קאָננען, זינד מיט 150 גולדען בעפֿאָרצוגט. נור דעם אקצעפּטירטען ווערדען דיא רייזע-שפּעזען פֿערגיטעט.

טיסאָ פֿירעד, תרמ"ב.

דוד וויססמאנן, פרעזעס. 3-3

שטעללען-געזוך

איין פֿערהייראטעטער דיפּלאָמירטער לעהרער 34 יאהרע אלט, דער אין אָפֿפֿענטליכען שולען ווירקטע, זאָמיט דער אונגארישען, דייטשען אונד העברעאישען שפּראכע אין וואָרט אונד שריפֿט פֿאָללקאָממען מעכטיג, צוגלייך אויך שוחט ובודק מומחה, צייטגעמעססער פֿאָרבעטער, טיכטיגער קורא אונד פּראקטישער מוהל איזט, זאָ וויא אויך פֿיר דאס פסקנן איבער ושט וצומות הגידין אויטאָריזירט פֿאָן אנערקאננטען אָרטהאָדאָקסען ראבבינען, איזט געזאָננט [illegible] יעגענווערטיגען פּאָסטען, דען ער יעטצט [illegible]ג הינדורך בעגלייטעט, צו פֿערלאססען אונד זוכט איינע אנדערע ענטשפּרעכענדע שטעללע. זאָללטע איינע לאָבליכע געמיינדע אן דען היער בענאננטען אמטספֿעהיגקייטען צווייפֿעלן, זאָ קאנן אויך אויף וואונש, ביא פֿערגיטיגונג דער רייזעקאָסטען, איין פּראָבע-פֿאָרטראג אין יעדער קוואליפֿיקאציאָן אבגעהאלטען ווערדען. דיעסבעצוגליכע צושריפֿטען בעליעבע מאן געפֿעלליגסט צו ריכטען אן: JOSEF LÖB, Kantor und Lehrer in Szöllös-Györök (Somogy). 2—3

פֿרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פֿריכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראמם
ווייצען		
נאָרדאונגאריש'	74	—.——
"	75	11.75—11,85
"	76	11.90—11.95
"	77	12.—12.10
"	78	12.15—12.25
"	79	12.30—12.40
"	80	12.45—12.50
פעסטער באָדען נייער	—	—.——.—
"	75	12.15—12.20
"	76	12.25—12.30
"	77	12.35—12.45
"	78	12.50—12,60
"	79	12.65—12.70
"	80	12.75—12.80
טהייס	—	—.——.—
"	75	12.35—12.40
"	76	12,45—12.55
"	77	12.60—12.70
"	78	12.75—12.85
"	79	12.90—12.95
"	80	13.——13.05
ווייסענבורגער	75	12.25—12.30
"	76	12.35—12.45
"	77	12.50—12.60
"	78	12.65—12.75
"	79	12.80—12.85
"	80	12.90—12.95

פֿריכטע	קוואליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן	72	8.80—9.10
נערסטע מאלץ	62	—.——.—
נערסטע פֿיטטער	62	7.70—7.50
האַפֿער	40	7.95—7.55
קוקורוץ באנאטער	75	7.35—7.30
אנדערער	73	7.25—7.20
הירזע	—	—.——.—

		פער 100 קילאָגראמם
ווייצען	פער פֿריה-יאהר	12.22
	"	—.—
	"	—.—
קוקורוץ	פֿריה-יאהר "	7.37
נערסטע	"	—.—
האפֿער	"	8,30
"	"	—.—
ריפס	"	—.—

באללען-מעהל		פל.	קר.
נוממער 0	דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	22	40
" 1		21	80
" 2		21	20
" 3		20	60
" 4		19	80
" 5		19	30
" 6		18	40
" 7		17	40
" 8		16	40
" 8½		14	40
שפּירימוס: אלטע פעטהאָרדע פרעסהעפע		33	75
" נייע קארטאָפֿפֿעל		31	25

קורז-טאבעללע פֿאָם 23. פֿעבער.

געלדקורז	פל.	קר.
זילבער־אַגיאָ	100	—
דוקאטען	5	64
עסטערייכ־אונגאַרישעס 8 גולדען גאלד־שטיק (20 פֿראנקס)	9	53
נאפּאָלעאָנדאָר	9	53
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	82
20 מארקשטיק	11	72
פאפּיער־רובעל	1	20

לאָזע.	פל.	קר.
1854-ער 4פּערצענטיגע שטאאטס־לאָזע	119	—
1860-ער " גאנצע	128	—
דעטטאָ " האלבע	131	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	171	—
דעטטאָ " 50 "	169	—
קאַסאַ רענטענשיינע	36	—
טיירען־לאָזע	23	—
קרעדיט-לאָזע	174	—
קלאַריי־לאָזע צו 40 גולדען	39	50
דאנוי־דאמפֿשיפֿפֿאהרטס־לאָזע	109	—
אינסברוקער לאָזע	24	—
רעגלעווישע לאָזע צו 10 גולדען	17	50
ראאבער לאָזע " 20 "	19	—
אָפֿנער לאָזע " 40 "	41	—
פאלפֿי לאָזע " 40 "	37	—
רודולפֿס־לאָזע " 10 "	20	—
סאלם־לאָזע " 40 "	—	—
זאלצבורגער לאָזע " 20 "	23	—
סט.־גענאָיס לאָזע " 40 "	44	—

לאָזע.	פל.	קר.
סטאַניסלויס לאָזע צו 20 גולד'	26	—
טריעסטער לאָזע " 100	127	—
דעטטאָ " 50 "	64	—
וואלדשטיין-לאָזע " 20	29	20
ווינדישגרעטץ-לאָזע " 20	38	—
אונגאַרישע-פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	111	75
טהייס-רעגל-לאָזע	107	—
וויענער-לאָזע	121	—

ווערטה-פאפּיערע	פל.	קר.
אונגאַרישע גאָלדרענטע 6%	117	75
דעטטאָ צו 4 פּערצענט	84	80
אונגאַרישע פאפּיער־רענטע	84	70
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	96	50
טעמעשוואַרער באנאטער	95	—
זיעבענבירגישע	94	50
גאליציש	102	—
בוקאָווינא	100	50
אונגאַרישע אייזענבאהן־אנלעהען	130	50
ווייַנצעהנטס־אבלאזונגס־אָבליגאַציאָנען	97	25
פֿאַנדבריעפֿע דער אונגאַרישען באָדען־קרעדיט צו 5 איינהאלב פּערצענט	101	—
דער אונגאַרישען היפּאָטהעקען באנק צו 5½ פּערצענט	102	75
דער אונגאַרישען אַללגעמיינען באָדען־קרעדיט־אנשטאַלט צו 5 איינהאלב פּערצענט	98	50
דער אָסטבאהן	93	—
דער נאָרדאָסטבאהן	156	—

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1882. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard

*) איבער דיא היימבעפרייונג שקאבעלעפס) ווירד אויס לאנדאן פאם 21. דיעזעס טעלעגראפירט: אין פאלגע דער בעליידיגענדען אייסערונגען אונד העטצערייען דעם גענעראלס שקאבעלעף אין פאריז ערקלערטע דייטשלאנד אונד עסטערייך-אונגארן, יעדע בעציהונג צו רוסלאנד אבצוברעכען, ווענן דיעזער מענש אונבעהינדערט אין זיינען שימפפערייען פארטפאהרט. אויך דער רוסישע מיניסטער דעם אייסערן, העררגיערס, ערקלערטע, זיינע שטעללונג ניעדערצולעגען, דא ער דיא פריינדליכען בעציהונגען צווישען רוסלאנד אונד דען איבריגען אייראפעאישען גראס-מעכטען אנגעזיכטס דער שקאבעלעפ'שען העטצערייען אונמאגליך אויפרעכט ערהאלטען קאנן. דיעזעס פעראנלאסטע נון דען קאיזער אלעקסאנדער .III, שקאבעלעף נאך פעטערסבורג צוריקצוברופען. איין מענש, דער זיינע צונגע לויפען לאסט, דארף ניכט אין דיא פרעמדע געהען, דא ער זיינעם איי-גענען פאטערלאנדע נור שאדען ברינגט!

*) (נאך איינמאל דיא רעדע שקאבעלעפס!) דיא „נארד-דייטשע אללגעמיינע צייטונג", וועלכע בעקאנטליך דאס אמטס-בלאטט ביסמארקס איזט, שרייבט היריבער: דיא רעדע שקאבעלעפס וואר איס גרינדע גענאממען ניכט בלאס געגען דייטשלאנד אינד עסטערייך-אונגארן, זאנדערן אויך געגען דאס רוסישע קאיזערהויז גערייכטעט. שקאבעלעף בעצייכנעטע יא אויך אללע דייטשען, דיא אין רוסלאנד וואהנען, אלס אונפערזאהנליכע פיינדע דער רוסישען נאציאן. נון דארף מאן ניכט פערגעססען, דאס דער געגענווערטיגע קאיזער אלעקסאנדער .III, דער זאהן איינער דייטשען פרינצעססין איזט. דיא פאמיליע דעם העררשענדען קאיזער-הויזעס אין רוסלאנד איזט דעמנאך קיינע ריין רוסישע, זאנדערן מיטטעליבערזייטס דייטשער אבשטאממונג!

*) (דער קראנפרינץ אונד ראבבינער הירש אין פראג.) וויר האבען בערייטס געמעלדעט, דאס ראבבינער הירש אין פראג צו דעם פעסטבאללע, דער זייטענס אונזערעס קראנפרינצען אם 11-טען דיעזעס פעראנשטאלטעט ווארדע, איינע איינלאדונג ערהיעלט. עס וואַרען אונגעפעהר 1200 געסטע ערשיענען, אונטער דענען נאטירליך דער האהע אדעל, דיא געגעראלע, דיא גייסטליכקייט, דיא שטאדט-בעהארדען אז' ז' וו' דען ערסטען פלאטץ איינגאהמען. אלס ראבבינער הירש אין דען זאאל טראט, שריטט דער קראנפרינץ אויף דענזעלבען זאגלייך צו אונד ריכטעטע אן דענזעלבען אין פריינדליך-פראהליכעם טאנע דיא ווארטע: „זיא, העדר ראבבינער, בעזוכען וואהל זעלטען איין באלל-פעסט?" — ראבבינער הירש ערווידערטע: „קאיזערליכע האהייט! איך בעזוכע ניע איינען באלל; איך ערשיען הייטע בלאס אויסנאהמסווייזע, וויל איך עס פיר מיינע פפליכט עראכטע, דער האכפערעהרטען איינלאדונג אייערער האהייט פאלגע צו לייסטען!" — דער קראנפרינץ פראגטע דאנן ווייטער: „זיא זינד וואהל אין איהרעם אמטע אנגעשטרענגט בעשעפטיגט?" — „אללערדינגס, קאיזערליכע האהייט! בין איך איבערהייפט מיט אמטס-געשעפטען. בין איך יא דאך ערסט זייט צוויא יאהרען היער, אונד וואר דאס פראגער ראבבינאט זעהר לאנגע אונבעזעטצט. אין דער ערסטען צייט מיינעם היעזיגען ווירקענס מוסטע איך דאהער איינע דאפפעלט אנגעשטרענגטע טהעטיגקייט ענטפאלטען, אום ווידער אללעס פערנאכלעססיגטע אין דער געמיינדע גוט צו מאכען!" — „וואו וואַרען זיא דענן פריהער, (ערקונדיגטע זיך דער קראנפרינץ) בעפאר זיא אבערראבבינער פאן פראג געווארדען?" — „איך וואר צולעטצט אין אלט-אפען." ליטעטע דיא אנטווארט דעם ראבבינערס. — „זינד זיא איין געבארענער אונגאר?" (פראגטע דער קראנפרינץ) — ראבבינער הירש בעיאהעטע דיעזע פראגע. נון בעגאנן דער קראנפרינץ אין זיינען ווייטערען פראגען דעם אונגארישען זיך צו בעדיענען. ראבבינער הירש בעאנטווארטעטע אללעס אין איינעם קארעקטען אונגאריש. דיא אונטערהאלטונג צווישען דעם קראנפרינצען אונד דעם ראבבינער דויערטע עטווא 10 מינוטען. דער קראנפרינץ האט דורך איינע זאלכע אויסצייכנונג דעם ראבבינערס אפפענבאר נור זיינע יודען-פריינדליכע געזיננונג בעקונדען וואללען, וואס יעטצט אום זא נאטהיגער, אלס יא אין באהמען געגענווערטיג דיא יודען-פיינדליכען טשעכען אללעס בעהערשען.

*) (אנערקעננענסווערטהע שפענדע.) אויס לאנדאן ווירד געמעלדעט: העדר מאנאטטא, פארשטעהער דער היעזיגען פארטוגיעזישען געמיינדע, האט צו גונסטען דער רוסישען יודען 10000 פפונד שטערלינג (100000 גולדען) געשפענדעט. העדר מאנאטטא זענדעטע דאס געלד מיט איינעם בעגלייטונגס-שרייבען, אין דעם ער אונטער אנדערם זאגטע: „איך שטאממע פאן יענען יודען אב, דיא אים יאהרע 1497 אויס פארטוגאל פערטריעבען ווארדען. אין אונזערען פאמיליענשריפטען פינדען זיך נאך דיא מאנניגפאכען ליידען פערצייכנעט, דיא מיינע אונגליקליכען פארפאהרען אויסשטעהען מוסטען, אלס זיא געצוואונגען ווארדען, דאס פארטוגיעזישע געביעט צו פערלאססען, אום איינע נייע היימאטה אויפצוזוכען. דער אלל-מעכטיגע האט איהנען יעדאך געהאלפען. זיא פאנדען אנפאנגס אין אמסטערדאם איינע צופלוכטס-שטעטטע: שפעטער, אלס דיעס אין פאלגע דעם אויפטראגעס דעם בעריהמטען ר' מנשה בן ישראל געשטאטטעט ווארדע, איבערזיעדעלטען זיא נאך לאנדאן. היער האבען מיינע פארפאהרען דורך פלייס אונד ארבייט איינען בעדייטענדען וואהלשטאנד זיך ערווארבען. זייט יענער צייט זינד בערייטס 400 יאהרע פערפלאססען, נון זעהען וויר, דאס דיא יודען-פערפאלגונגען אין רוסלאנד ניכט וועניגער בלוטיג זינד, אלס יענע אין פארטוגאל וואַרען. עס טהוט מיר דאהער אויסעראָרדענטליך וואהל, דאס איך מיך אין דער גינסטיגען לאגע בעפינדע, מיינען הארטגעפריפטען גלויבענס-ברידערן אין רוסלאנד איינע אונטערשטיטצונג צוקאממען צו לאססען!"

*) (איין „אפיקורס" אויס דעם פארלאמענטע געשטאססען.) וויר האבען זיינערצייט בערייטס בעריכטעט, דאס איין ענגלישער דעפוטירטער, נאמענס בראדלויג, אויס דעם פארלאמענטע געשטאססען ווארדע, וויל ער דען פארגעשריעבענען אייד אלס דעפוטירטער ניכט לייסטען וואללטע, אינדעם ער ערקלערטע: „איך האבע קיינע רעליגיאן, איך גלויבע אן קיינען גאטט, וועסהאלב איין „אייד" פיר מיך איך ניכט בינדענד איזט!" — נון מוס אבער אין ענגלאנד יעדער דעפוטירטע, בעפאר ער זיינען זיטץ אים פארלאמענטע איינ-נימטט, איינען אייד אבלעגען, דאס ער דער קאניגין טרייא בלייבען אונד ניע איינע פאליטיק צום נאכטהיילע דער קאניגין בעטרייבען ווערדע. העדר בראדלויג זאגטע: „מאן מאגע מיר געשטאטטען, דאס איך פיר מיינע אנהענגליכקייט אן דיא קאניגין בלאס מיין „עהרענווארט" געבע, דא איין „עהרענווארט" פיר מיך, אלס איינען מאנן פאן כאראקטער, היילינג איזט, וועהרענד איך איינען אייד אלס עטוואס לעבערליכעס בעטראכטע!" דאס פארלאמענט וואללטע היריף ניכט איינגעהען, דא דאס געזעטץ יא פיר יעדען דעפוטירטען דיא אבלעגונג איינעס „איידעס" פארשרייבט. וויא וויר זיינערצייט בעריכטעטען, מוסטע העדר בראדלויג מיט הילפע דער פאליציא געוואלטזאם אויס דעם פארלאמענט געשלעפפט ווערדען. נון ווארדע דערזעלבע אבער אין זיינעם וואהל-בעצירקע פאן נייעם געוועהלט. ער ערשיען אים פארלאמענטע מיט דער ערקלערונג: ער זייא נון בערייט, דען געפארדערטען אייד אבצולעגען! — יעטצט זאגטע אבער דאס פארלאמענט: „דא דוא זעלבסט בערייטס אפפענטליך ערקלערט האסט, אן קיינען גאטט צו גלויבען, זא קאננען וויר דיר מעהר קיינען אייד אויפערלעגען, אונד דוא ביזט איין פיר אללעמאל ניכט פעהיג, מיטגליעד דעם ענגלישען פארלאמענטס צו זיין!" וואס טהאט נון בראדלויג? — ער נאהם איי-

---

„בכל אונד ראם. דיא 4 ערסטערען זינד בערייטס צו גרונדע געגאנגען, דאס לעטצטע שיפף, דאס זיך נאך האלט, איזט ראם, אונד ווענן איהר ניכט מיט פרייאינטער מאכט געגען דיא ווילדען שטירמע דער געזעטצ-לאזיגקייט אונד צערריססונג אנקעמפפט, זא נעהט אויך דיעזע לעטצטע שטאדט צו גרונדע. אויף, איהר ראמער, אויף! צייגעט, דאס איהר דיא טאפפערען זאהנע אייערער פארפאהרען זייד! עס לעבע דאס פאלק! עס לעבע דיא פרייע ראמישע רעפובליק!"

„אונד עס לעבע ריענצי, אלס דאס אבערהויפט דיעזעס פרייען ראמישען שטאאטעס!" ריעף דאס פאלק צעהנטויזענד-שטיממיג אונד אללעס איילטע יעטצט נאך דער וואהנונג דעם ריענצי, אום איהן צום פרעזידענטען דער נייען ראמישען רעפובליק אויסצורופען.

דער אבענערוועהנטע פאנדולפא בעגאב זיך צוערסט אין דיא וואהנונג דעם ריענצי אונד זאגטע איהם: „ריענצי! יעטצט איזט צייט. דאס פאלק איזט יעטצט גאנץ אין דיינער האנד; דוא קאננטעסט עס יעטצט לייכט צור שלאכט פיהרען, אונד אללע ווערדען קעמפפען וויא העלדען."

נאך פאנדולפא שפיצטע יענער שמיעד, דער פאן אדריאן פערוואונדעט ווארדע, אין ריענצי'ס צימטער, וואַרף זיך דיעזעם צו פיסען אונד זאגטע: „אך, העדר! איך בין נור איין ארמער מאנן אונד קאנן מיך נור פאן מיינער שווערען ארבייט ערנעהרען אונד אן מיר איזט וועניג געלעגען; אבער וועדע יעדער טראפפען בלוט אין מיינען אדערן איין לעבען, איך וואללטע זיא אללע פיר מיין פאטערלאנד וויל-ליג אפפערן."

„זעהעט! (זאגטע פאנדולפא) דאס איזט דיא מאכט דעם גייסטעס איבער דען קארפער; זעהעט, ריענצי, זעהר וויא דיעזער שמיעד, דיעזער קרעפטיגע ריעזע, פאר אייערעס שוואכען קארפער אונד שטארקען גייסטע זיך בייגט!"

„שטעהע אויף, מיין פריינד! (זאגטע ריענצי צום שמיעד) קניע פאר גאטט, אבער פאר קיינעם מענשען!"

„ווער אונס אין דער נאטה הילפט, (זאגטע דער שמיעד) איזט איין היילינגער, אונד דוא ווירסט דיעזער אונזער היילינגער ווערדען! אבער זאגע, וואנן ווערדען וויר אונזערע גראסע אונטערנעהמונג אויספיהרען?"

„האסט דוא בערייטס מיט אללען טיכטיגען מענגערן אין דיינער נאכבארשאפט געשפראכען? (פראגטע ריענצי) איזט אללעס פארבערייטעט?"

„וויר זינד בערייט צו לעבען אונד צו שטערבען נאך דיינעם וויללען!" זאגטע דער שמיעד.

„אלזא גוט, בעאבאכטע איינסטוויילען אללע דיינע נאכבארן; לאססע קיינען שוואנקענד אונד מוטהלאז ווערדען; זיעהע, דאס וויר פאן ניעמאנדעם פערראטהען ווערדען."

„איך ערווידע יעדען (זאגטע דער שמיעד, אינדעם ער זיינע שטאַרקע האנד קראמפפהאפט צוזאממענבאללטע) אונד ווערע עס מיינער מוטטער-זאהן, דער זיין ווארט געגעבען אונד עס ניכט האלט!"

אם אבענדע דעסזעלבען טאגעס אונטערנאהם נון ריענצי איינען שפאציער-גאנג דורך דיא גראסע שטאדט ראם, אים זיך פאן דען אויפרעגונגען דעם טאגעס צו ערהאלען. אויף זיינעם וועגע בעגעגנעטע ער זיינעם פריינדע ... אונד דיעזער זאגטע איהם לעכעלנד: „ד... טעדינא, האט דיך נון אום איינע גראסע שפ... ער הייטיגע טאג העדר געבראכט." ...עקע דיינעם ציעלע גע...

„יא! (זאגטע ריענצי) איך האבע דיא האהע פאסט ערשטיענען, אונד יעטצט ערעפפנעט זיך דער אבגרונד פאר מיר. ווענן איך מיך אויף דער האהע ניכט האלטען קאנן— וועלכער שטורץ! דיא לעטצטע האפפנונג דעם פרייען שטאאטעס זינקט מיט מיר. ניע ווירד איין פאטריציער זיך געגען דיא פאטריציער ערהעבען; ניע ווירד איין פלעביער (איינער אויס דעם פאלקע) דיא מיטטעל אונד דיא געוואלט האבען, איבער וועלכע איך געביעטע. איך האבע וואהל אל-לעס פארגעארבייטעט, אונד דאך וועלכע געפאהרען דראהען נאך! ווענן דאס אונבעשטענדיגע פאלק פיינע ווירד אונד אין דער ענטשיידענדען שטונדע שוואנקט, זא בין איך פערלארען."

אלס ריענצי זא געשפראכען, קאמען זיא אויף איה-רעם וועגע אין דער נעהע דעם טריאומפ-באגענס דעם טיטוס. אליהו מעדינא וואללטע אייסוויכען אויף איינען אנדערן וועג איינשלאגען.

„פריינד מעדינא! איך פערשטעהע דיך, דוא ווילסט דאס דענקמאל, וועלכעס דען שמערץ דעם יידישען רייכעס אונד ראם'ס זיעג איבער דיא יודען בעצייכנעט, ניכט זעהען. נון, אויך איך זעהע דא... איין אלטעס נאטי-דענקמאל, אין דעססען נעהע צו ... קאממען, איך מיך ניכט געשייע. עס איזט דער האר... שי... „טאַרפעאישע פעלזען", פאן דעם מאן דיא ...אאטס-פערברעכער הינונטערצושטירצען פפלעגטע, פיע-לע העלדען, דיא עס מיט דעם שטאאטע גוט מיינטען, זינד פאם פאלקע פערקאננט אונד פיר פערברעכער געהאלטען ווארדען, אונד איהרעם טראטענרייכען לעבען ווארדע דורך איינען שטורץ פאן דיעזעם פעלזען איין ענדע געמאכט."

(פארטזעטצונג פאלגט.)

איך זידליך פאָן פאָטשא האבען בעדייטענדע געפעכטע שטאטטגעפינדען. איינע אונזערער ארמעע-אבטהיילונגען בעגאב זיך אם 23-טען פעבער נאך לאַיאַ (18) געגען בראָד (19) אונד שטיעס דא אויף איינע שטארקע רעוואָלוציאָנערע באנדע. עס ענטשטאנד דא איין זעהר בעדייטענדעס געפעכט, וועלכעס פאָללע 6 שטונדען דויערטע. וועהרענד איינע קאָנפאניע אם געביירגע ביא צערני-וועדהי (20) דען רעוואָלוציאָנערען אן דען ריקען קאם, שטירמטען אונזערע סאָלדאטען פאָן בראָד אויס געגען דיא רעוואָלוציאָנערע. — דיא רעוואָלוציאָנערע מוסטען זיך נון שנעלל אויף איהרען שיפפען איבער דען פלוס דרינא נאך דער אנדערען זייטע הין פליכטען. אלס זיא אבער שאָן אויף דער אנדערען זייטע וואַרען, שאָסען זיא ווידער צוריק. וויר אנטוואָרטעטען איהנען אבער מיט אונזערען קאנאָנען, וואָרויף זיך דיא רעוואָלוציאָנערע נאך דעם אָרטע צאקמים (21) פליכטעטען. איינינע אונזערער סאָלדאטען שוואממען נון איבער דען פלוס אונד בראכטען דיא שיפפע דער רעוואָלוציאָנערע פאָן דער אנדערען זייטע צוריק. אונזערע סאָלדאטען קאָננטען נון דיא רעוואָלוציאָנערע אויך אויף דער אנדערען זייטע דעם פלוססעס פערפאָלגען. ביא דיעזעם געפעכטע וואורדען דיא דאָרטיגען אָרטשאפטען אין פלאממען געשטעקט. צוויא אונזערער סאָלדאטען וואורדען פאָן דען רעוואָלוציאָנערען געפאנגען, אבער וויר קאָננטען דיעזעלבען באלד ווידער בעפרייען. ביא דעם בראנדע דער אָרטשאפטען שטעללטע עס זיך העראויס, דאס ביינאהע אין אללען הייזערן פולווער אנגעהייפט וואר, זאָ דאס דורך דאס אנגעצינדעטע פולווער מעהרערע הייזער אין דיא לופט געשפרענגט וואורדען. אונזערע פערלוסטע אין דיעזעם געפעכטע זינד: איין לייטנאנט שווער פערוואונדעט אונד דריא אינפאנטעריסטען לייכט פערוואונדעט. אבער דער פערלוסט דער רעוואָלוציאָנערע וואר איין בעדייטענדער. דיא רעוואָלוציאָנערע פערלאָרען 40 טאָדטע אונד איבער 60 פערוואונדעטע.

זאָ לויטען דיא אמטליכען בעריכטע. דיא פריוואט-דעפעשען ריהמען זעהר דיעזען קריעגספלאן אונזערעס קאָממאנדאנטען. דאס הויפט-נעסט דער רעוואָלוציאָנערע וואַרען אימּמער זאגאָריע אונד קרעבעלינא — אונד נון זינד אויף איינמאל פיער ארמעען פאָן אָסטען (פאָטשא), פאָן נאָרדען (סעראיעוואָ אונד טרענאָוויא), פאָן וועסטען (מאָשטאר) אונד פאָן זידען (גאטשקאָ) געגען דיעזעס נעסט פאָרגעריקט, אום עס גאניץ אומצוריגגען, איינצושליסען אונד דא דאס גאנצע געזינדעל געפאנגען צו נעהמען. צום אונגליקע קאָננטע אונזער גענעראל זעקוליטש פאָן גאטשקאָ אויס ניכט ווייטער אלס ביז פאָניצא (17) קאָממען — אונד זאָ קאָננטען זיך פיעלע רעוואָלוציאָנערע זידליך נאך מאָנטענעגראָ פליכטען. יעדענפאללס זינד זאגאָריע אונד קרעבעלינא פאָן דיעזעם געזינדעל געזייבערט. — צו בעדויערן איזט עס נון, דאס פיעלע איינוואָהנער יענער געגענד מיט דען רעוואָלוציאָנערען באנדען האלטען, אין איהרען הייזערן פולווער האבען אונד אויף אונזערע סאָלדאטען שיעסען. וויר ווינשען נון, באלדיגסט פאָן איינער גראָסערן ניעדערלאגע דער רעוואָלוציאָנערע צו האָרען, וואָביא ווענינסטענס 1000 רעוואָלוציאָנערע געפאנגען ווערדען.

דיא הייטיגען מאָרגען-בלעטטער פעראָפפענטליכען ווידער פאָלגענדע אמטליכע דעפעשע: אונזערע ארמעע, וועלכע אונטער גענעראל האאס פאָן מאָשטאר נאך גלאוואטיטשעוואָ (4) קאם, האטטע דא אם 25-טען פעבער, נאָרדליך פאָן דיעזעם אָרטע, איין זיעגרייכעס געפעכט געגען 1000 רעוואָלוציאָנערע, וועלכע פאָן 10 אוהר פאָרמיטטאגס ביז 7 אוהר אבענדס דויערטע. דיא רעוואָלוציאָנערע פערלאָרען היעביא זעהר פיעלע טאָדטע אונד פערוואונדעטע, דאָך קאָננטען דיא רעוואָלוציאָנערע איהרע טאָדטען אונד פערוואונדעטען ווידער מיטנעהמען. נור 4 פאָן איהרען טאָדטען מוסטען זיא אויף דעם קאמפפ-פלאטצע צוריקלאססען. פאָן אונזערען סאָלדאטען זינד אין דיעזעם גראָסען געפעכטע 4 געטאָדטעט אונד 2 לייכט פערוואונדעט וואָרדען. — דיא פעראייניגונג דער ארמעען אונטער לעדדהין אונד ארלאָוו וואורדע אם 24-טען דיעזעס פאָללשטענדיג בעווערקשטעלליגט. קרעבעלינא מיט דעם געביירגע איזט גאניץ פאָן אונזערען סאָלדאטען בעזעטצט. אינדעססען איזט דיא פערבינדונג יענער צוויא ארמעען מיט דער ארמעע דעם גענעראלס האאס נאך אימּמער ניכט הערגעשטעללט. גענעראל לעדדהין זוכט עבען דיעזע פערבינדונג הערצושטעללען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(וואָר זינד דיא אייגענטליכען רעוואָלוציאָנערע?) אויס מאָשטאר (הויפטשטאדט דער הערצעגאָווינא) ווירד פאָם 24-טען דיעזעס טעלעגראפירט: דער פעלדמארשאלל-לייטנאנט, באראָן יאָוואנאָוויטש, ליעס דיא אנגעזעהענסטען מעננער אונזערער שטאדט, אָהנע אונטערשייד דער קאָנפעססיאָן, צוזאממענבערופען, אונד היעלט אן דיאזעלבען איינע אנשפראכע, אין וועלכער ער אונטער אנדערעם זאגטע: „דיא עסטערייך-אונגארישע מאָנארכיע האט זיך אום דיא פערבעססערונג דער פערוואלטונג אין דער הערצעגאָווינא גראָסע פערדיענסטע ערוואָרבען. דיא געזאממטבעפאָלקערונג זאָללטע זיך היעפיר צום טיעפסטען דאנקע פערפפליכטעט פיהלען. אנשטאטט דעססען שטיפטעט דיעזע בעפאָלקערונג יעדאָך נאָך בלוטיגע אויפשטענדע אונד רעוואָלוציאָנען געגען אונזערע מאָנארכיע. איך ערקלערע היעמיט, דאס דיא רעוואָלוציאָן אונטער אללען אומשטענדען אונטערדריקט ווערדען מוס, אונד פאָרדערע גלייכצייטיג אללע מעננער, וועלכע אויף דיא בעפאָלקערונג איינפלוס האבען, היעמיט אויף, דורך איהרע וואָרטע אונד דורך איהר צורעדען צור בעענדיגונג דיעזעס אויפשטאנדעס בייטראגען צו וואָללען, דאמיט ניכט דאס גאנצע לאנד צו גרונדע געריכטעט ווערדען מיססע!" — דיעזע וואָרטע מאכטען אויף דיא פערזאממעלטען מעננער דער פערשיעדענען קאָנפעססיאָנען איינען זעהר טיעפען איינדרוק. דיא אנוועזענדען מאָהאממעדאנער ריעפען היעריף: „אונזערע גלייבענס-גענאָססען האבען אן דעם אויפשטאנדע קיינען אנטהייל גענאָממען; וויר האלטען צו עסטערייך-אונגארן! וועגן פיעללייכט אונטער דען רעוואָלוציאָנערען אויך איינינע מאָהאממעדאנער זיך בעפינדען, זאָ זינד דיעזע נור פערקאָממענע מענשען, פיר וועלכע וויר ניכט פעראנטוואָרטליך געמאכט ווערדען קאָננען!" — דיא אנוועזענדען קאטהאָליקען איהרערזייטס ריעפען: „וויר האבען אונזערע אנהעגגליכקייט אן דיא עסטערייך-אונגארישע מאָנארכיע וויעדערהאָלט דורך וואָרט אונד טהאט בעוויעזען. אונס דארף ניעמאנד פערדעכטיגען, דאס וויר אן דיעזער אונגליקליכען רעוואָלוציאָן טהייל נעהמען! וויר זינד אויך געגענווערטיג בערייט, פיר דיא עסטערייך-אונגארישע מאָנארכיע אונזער גוט אונד בלוט צו אָפפערן!" — נור דיא אנוועזענדען מעננער גריעכישען גלייבענס שפראכען אין טיעפער ניעדערגעשלאגענהייט וויא פאָלגט: „וויר מיססען עס לידער צוגעבען, דאס דיא מייסטען רעוואָלוציאָנערע צו אונזערעם גלויבען געהאָרען; אללײן וויר בעדויערן דיעס געוויס אויס טיעפסטעם הערצען. נור, דיא וויר היער אנוועזענד זינד, האבען ניע אן דעם פערברעכערישען אויפשטאנדע טהיילגענאָממען!" — אויס אללי' דעם געהט הערפאָר, דאס דיא מייסטען רעוואָלוציאָנערע אין דער הערצעגאָווינא צור גריעכישען, אָדער אייגענטליך „רוסישען" קירכע געהאָרען. דאס בעווייזט דענן דאָך, דאס רוסישע אגענטען היער דיא האנד אים שפיעלע האבען. אָב דיא רוסישע רעגיערונג איהרערזייטס אים געהיימען דיעזען אויפשטאנד עבענפאללס אונטערשטיטצט אָדער ניכט — דאס ערשיינט אונס פאָרלייפיג ציעמליך גלייכגילטיג. אללענפאללס האבען וויר עס דען רוסען צו פערדאנקען, וועגן וויר מיט דען ראָהען הערצעגאָווינאערן איינען בלוטיגען קאמפף אויפצונעהמען געצוואונגען זינד.

פאָלליעטאָן.

הערר שער אונד פאָלק.

(8-טע פאָרטזעטצונג.)

„וואָהל וואהר, (זאגטע אדריאן) שטעפאן קאָלאָננא האט קיינע אהנונג פאָן דיינער מאכט, זאָנסט העטטע ער דיך שאָן לענגסט פערניכטעט. ערסט פאָר דריא טאגען זאגטע ער מיר גאניץ ערנסטהאפט: ער זעהע עס ליעבער, וועגן דוא מיט דעם פאָלקע שפריכסט, אלס דער בעסטע גייסטליכע, וויל אנדערע רעדנער דיא מענגע אויפרייצען, קיינער אבער בערוהיגט אונד בעשוויכטיגט זיא זאָ, וויא דוא."

ניכטס קאנן איינען גראָסען מאנן זאָ בעליידיגען, אלס וועגן זיך דיא לייטע ניכטס אויס איהם מאכען. ריענצי גלויבטע בערייטס, ער זייא פאָן קאָלאָננא געפירכטעט אונד דאהער געאכטעט — אונד נון האָרטע ער, דאס איהן קאָלאָננא פיר איינען געוואָהנליכען פאָלקס-רעדנער אונד שפאסמאכער האלט. ריענצי אנטוואָרטעטע דאהער מיט עטוואס אויפרעגונג: „„מיט וועלכעס רעכטע נעננט מאן נון דען שטעפאן קאָלאָננא איינען קלוגען מאנן? ער זאָללטע עס עבען וויססען, דאס עס דאמאלס אין דער לופט אם רוהיגסטען איזט, וועגן איין שטורם בעפאָרשטעהט. זאָ אָפט ער מיט מיר געשפראָכען אונד איך איהם וויטציג אנטוואָרטעטע, דא נאננטע ער מיך איינען שפאסמאכער אונד זיינען האָפ-נאררען. איך האבע זיינע בעליידיגונגען ערטראגען; איך וואָללטע עס עבען האבען, דאס וועהרענד ער מיך אלס נאררען גערינגשעטצט אונד זיך אום מיך ניכט קיממערט, איך אונטערדעססען מיינען פלאן אונגעהינדערט צור אויספיהרונג ברינגען קאנן. דיעזע גערינגשעטצונג דעם גראָסען שטעפאן קאָלאָננא ווירד מיך עבען זאָ לאנגע שיטצען, ביז איך זאָ ערשטארקע, דאס איך קיינעס שוטצעס מעהר בעדארף. — נון פיהלע איך מיך גענוג שטארק; איך קאנן דיא נאררען-מאסקע אבלעגען אונד איהם אָפפענטליך זאגען, דאס איך נון זיינעם צאָרנע אונד זיינער בעוואפפנעטען מאכט טראָטצע.""

„גוט! (זאגטע אדריאן) פיעללייכט קאָננטע איך עבען אלס פאטריציער, אלס פערמיטטלער צווישען דיא באראָנע אונד דיך טרעטען. זאגע מיר, וואס פערלאנגסט דוא פיר דאס פאָלק?"

„איך פערלאנגע פאָללקאָממענע גערעכטיגקייט אונד זיכערהייט פיר אללע מענשען; איך פערלאנגע, דאס דיא באראָנע איהרע בעפעסטיגונגען צערשטאָרען, איהרע פרעמדען סאָלדאטען ענטלאססען, אונד זיא קיינען אנדערען שוטץ אין אנשפרוך נעהמען, אלס עבען דאס געזעטץ.""

„דיעס ווערדען דיא באראָנע ניכט צוגעבען (זאגטע אדריאן), זיא ווערדען איין זאָלכעס ענטזאגען איהרער מאכט אלס איינען זעלבסטמאָרד בעטראכטען."

„„אונזערע אונטעררעדונג (זאגטע נון ריענצי) פיהרט אלזאָ צו קיינעם פריעדליכען ערגעבניססע, אונד זאָמיט ווערדען פאָן נון אב דיא וואפפען שפרעכען.""

זיעבענטעס קאפיטעל.

ביא דען אלטען פאָלקערן אונד נאמענטליך ביא דען ראָמערן וואר עס געברייכליך, דאס מאן זיך אָפט אין וויכטיגען אנגעלעגענהייטען דורך צייכען אונד זיננבילדער צו פערשטענדיגען פפלעגט. וועגן מאן דאס פאָלק פיר עטוואס געווינגען וואָללטע, שטעללטע מאן אויף דעם אָפפענטליכען מארקט-פלאטצע איין בילד אויס, וועלכעס דאס פאָר דעם פערזאממעלטען פאָלקע דורך איינען טיכטיגען פאָלקס-רעדנער אויף דאס געדייטעט וואורדע, וואס מאן עבען אויספיהרען וואָללטע.—

אם מאָנטע נאָך דיעזער אונטעררעדונג צווישען אדריאן אונד ריענצי וואר אויף דעם גראָסען מארקטפלאטצע צו ראָם איין גראָסארטיגעס שאָנעס בילד אויסגעשטעללט. אויף דעם בילדע וואר דאס גראָסע שטירמישע מעער צו זעהען, אויף וועלכעם 5 שיפפע פאָן דען מעערעס-וועללען הער- אונד הין-געטריעבען ווערדען. 4 שיפפע וואַרען בעריטס צערשמעטטערט; דאס 5-טע שיפף קעמפפטע נאָך אימּמער געגען דיא מאכט דער מעערעס-וועללען.

פאָר דיעזעם בילדע וואַרען ביינאהע אללע ראָמישען בירגער פערזאממעלט, אונד דיא לייטע שטרענגטען איהר געהירן אן, אום דאס רעטהזעל דיעזעס בילדעס צו עראטהען. יעדער דייטעטע עס אויף זיינע ווייזע אונד נאָך זיינעם געשמאקע. זאָ זאגטע אונטער אנדערעם איין פליישהויער: „דיעזעס בילד איזט זיכער פאָם גוטען ריענצי אונד זאָלל דאראויף דייטען, דאס ער דען וואָהלשטאנד דעם פאָלקעס זאָ גוט האבען וואָללטע, דאס זעלבסט דער אָרמע מאנן איין שטיק פלייש קויפען קאָננע."

„אונד אויך פיעל בראָד." זאגטע איין בעקער.

„אונד אויך פיינע קליידער!" זאגטע איין שניידער.

„שטילל מיינע בירגער! (ריעף יעטצט איין ראָמישער געלעהרטער, נאמענס פאנדולפאָ) איך וויל אייך דיעזעס בילד ערקלערען: דיעזע 5 שיפפע אויף דעם שטירמישען מעערע שטעללען דיא 5 גראָסען שטעדטע דער וועלט פאָר, עס זינד דיעס דיא שטעדטע קארטהאגא, טראיא, ירושלים